

บทที่ 11

การเงินและการธนาคาร

เนื้อหา

- 11.1 ความหมายและวิวัฒนาการของสังคมทางการเงิน
  - 11.1.1 สังคมที่ใช้ของต่อของเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน
  - 11.1.2 สังคมที่ใช้สิ่งของในการแลกเปลี่ยน
  - 11.1.3 สังคมที่ใช้เงินในการแลกเปลี่ยน
  - 11.1.4 สังคมที่ใช้เครดิตในการแลกเปลี่ยน
- 11.2 คุณสมบัติของเงิน
- 11.3 หน้าที่ของเงิน
  - 11.3.1 หน้าที่อันมีสภาพนิ่ง
  - 11.3.2 หน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว
- 11.4 ปริมาณเงิน
  - 11.4.1 ปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบ
  - 11.4.2 ปริมาณเงินตามความหมายอย่างกว้าง
- 11.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเงิน
  - 11.5.1 แนวคิดของกลุ่มคลาสสิก
  - 11.5.2 แนวคิดของเคนส์
- 11.6 ความหมายและระบบของธนาคารพาณิชย์
  - 11.6.1 ระบบการธนาคารสาขา
  - 11.6.2 ระบบการธนาคารเดี่ยว
- 11.7 งบดุลของธนาคารพาณิชย์
- 11.8 การสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์
- 11.9 ธนาคารกลาง
- 11.10 หน้าที่ของธนาคารกลาง
- 11.11 นโยบายการเงิน

สาระสำคัญ

1. วิวัฒนาการทางการเงินเริ่มตั้งแต่ระบบการแลกของต่อของ ระบบที่ใช้สิ่งของเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน จนกระทั่งถึงระบบที่ใช้เงินตราและใช้เครดิตในการแลกเปลี่ยน
2. เงินคืออะไรก็ได้ แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมยอมรับเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนและชำระหนี้
3. คุณสมบัติของสิ่งที่จะใช้เป็นเงินได้แก่ เป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไป มีความคงทนถาวร สามารถแบ่งกระจายเป็นหน่วยย่อยๆ ได้พกพาไปในที่ต่างๆ ได้ง่ายเป็นสิ่งที่ยากและเลียนแบบได้ยาก เป็นสิ่งที่รู้และสังเกตได้ง่าย และเป็นสิ่งที่มีลักษณะเหมือนกัน
4. หน้าที่ของเงินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ หน้าที่อันมีสภาพนิ่งและหน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว
5. ปริมาณเงิน หมายถึง เหรียญกษาปณ์ ธนบัตร และเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้นในมือของประชาชนและหน่วยธุรกิจต่างๆ ในขณะใดขณะหนึ่ง
6. แนวคิดเกี่ยวกับการเงินของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะมีผลกระทบต่อราคาสินค้า
7. แนวคิดของเคนส์เกี่ยวกับการเงิน มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินจะมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ย และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยจะส่งผลไปยังการลงทุน ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดรายได้ประชาชาติ และส่งผลไปยังการจ้างงานของเศรษฐกิจ
8. ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การประกอบธุรกิจประเภทรับเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม
9. ระบบของธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วยระบบธนาคารสาขาและระบบธนาคารเดี่ยว
10. ธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างเงินฝากได้มีผลทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
11. การสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ทำได้โดย การให้กู้ยืม การให้เบิกเกินบัญชี และลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ
12. ธนาคารกลาง เป็นสถาบันการเงินที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพของเงินตราและเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้นโยบายการเงิน ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และทำหน้าที่เป็นนายธนาคารของรัฐบาล

13. ธนาคารกลางควบคุมปริมาณเงินภายในประเทศ โดยการควบคุมทางปริมาณ และการควบคุมเฉพาะอย่างและการควบคุมคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 11 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกความเป็นมาของเงินได้
2. อธิบายความหมายของเงินได้อย่างถูกต้อง
3. บ่งชี้คุณสมบัติที่สำคัญของสิ่งที่จะใช้เป็นเงินได้
4. บอกความสำคัญของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจได้
5. บอกความแตกต่างของปริมาณเงินตามความหมายแคบและความหมายกว้างได้
6. อธิบายความแตกต่างของแนวคิดทฤษฎีการเงินของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกและของเคนส์ได้
7. อธิบายหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ได้
8. บอกความแตกต่างของธนาคารพาณิชย์ระบบการธนาคารสาขาและระบบการธนาคารเดี่ยวได้
9. อธิบายการขยายเงินฝากและการหุดเครดิตของธนาคารพาณิชย์พร้อมทั้งคำนวณได้
10. อธิบายความแตกต่างของธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ได้
11. อธิบายบทบาทของธนาคารกลางในการใช้นโยบายการเงินได้อย่างถูกต้อง

11.1 ความหมายและวิวัฒนาการของสังคมทางการเงิน

เนื่องจากบุคคลทุกคนไม่สามารถที่จะทำการผลิตทุกอย่างเพื่อการบริโภคได้ทั้งหมด จึงทำการผลิตในสิ่งที่ตนเองมีความถนัด แล้วนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคไปแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตนเองต้องการ หรือนำผลผลิตไปขายแล้วนำเงินที่ได้จากการขายสินค้าไปซื้อสิ่งของอื่น ๆ ลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า การแลกเปลี่ยน

การแลกเปลี่ยนของสังคมแบ่งออกได้เป็น

1. สังคมที่ใช้ของต่อของหรือสินค้าต่อสินค้าในการแลกเปลี่ยน (Barter society)
2. สังคมที่ใช้สิ่งของในการแลกเปลี่ยน (Commodity society)
3. สังคมที่ใช้เงินในการแลกเปลี่ยน (Money society)
4. สังคมที่ใช้เครดิตในการแลกเปลี่ยน (Credit society)

11.1.1 สังคมที่ใช้ของต่อของหรือสินค้าต่อสินค้าในการแลกเปลี่ยน (Barter society)

สังคมที่แลกเปลี่ยนของต่อของ(Barter society) หรือสังคมที่ไม่ใช้เงินตรา (non-monetary society) จะทำการค้าโดยการแลกเปลี่ยนสินค้าต่อสินค้าโดยตรง เรียกระบบการแลกเปลี่ยนดังกล่าวว่า ระบบแลกเปลี่ยนของต่อของ (barter system) เช่น ชาวนาคนหนึ่งต้องการไถควาย 1 ตัว มาไถนา จึงนำสุกร 2 ตัว ไปแลกเปลี่ยน ชาวนาจึงต้องเสาะหาผู้ที่มีควายและต้องการสุกร จึงจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าการค้าในสังคมแบบนี้มีปัญหา

มากเพราะ

- (1) การค้าจะเกิดขึ้นเมื่อต่างฝ่ายต่างก็มีสินค้าที่เป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งตามปริมาณและคุณภาพของสินค้าที่ต้องการ

- (2) สินค้าจะต้องสามารถแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ได้ ดังนั้น สิ่งของที่ไม่สามารถแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ได้ก็จะไม่เกิดการแลกเปลี่ยน เช่น สุกร 2 ตัว แลกกับควาย 1 ตัว จะแบ่งควาย $\frac{1}{2}$ ตัว ไปแลกกับสุกร 1 ตัว ไม่ได้

- (3) ปัญหาความยุ่งยากในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทั้งนี้ถ้าสินค้ามีอยู่ 1,000 ชนิด ราคาของสินค้าชนิดหนึ่งจะมีราคาแตกต่างกันได้ถึง 999 ราคา ไม่สามารถกำหนด

ออกมาเป็นราคาต่อหนึ่งหน่วยที่แน่นอนได้จึงเป็นการยากที่จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามปริมาณและคุณภาพของสินค้า

(4) มีความยุ่งยากในการกำหนดระดับความมั่งคั่ง หรือ อำนาจซื้อ (wealth or purchasing power) เพราะของบางอย่างเก็บไว้ได้ไม่นานอาจเน่าเสียได้ เช่น ชาวสวนส้มจะต้องนำส้มไปแลกเปลี่ยนกับคนอื่นให้หมดในฤดูกาลที่ส้มออก ถ้าไปแลกเปลี่ยนกับคนอื่นได้ไม่หมดก็ไม่สามารถเก็บส้มไว้ได้ ทำให้ความมั่งคั่งหรืออำนาจซื้อในอนาคตลดลง

(5) สังคมที่แลกเปลี่ยนของต่อของทำให้การค้าขายย่ำแย่

11.1.2 สังคมที่ใช้สิ่งของในการแลกเปลี่ยน (Commodity society)

เนื่องจากการแลกเปลี่ยนของต่อของมีปัญหาและไม่สะดวกหลายประการ จึงทำให้มีความจำเป็นต้องมีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนซึ่งเป็นสิ่งของหรือสินค้าบางอย่างที่เป็นที่ต้องการของสังคมเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ซึ่งแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น ในสังคมที่ห่างไกลจากทะเล มีการใช้เกลือเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน และในบางสังคมใช้ขนสัตว์เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน ซึ่งสิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนจะเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมนั้น ๆ ยอมรับ กล่าวคือจะมีการแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น เกลือ หรือขนสัตว์ และถ้าต้องการได้สิ่งของอื่น ๆ ก็ให้นำเอาเกลือหรือขนสัตว์ไปแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าที่ต้องการต่อไป สังคมแบบนี้ถึงแม้จะแก้ปัญหาบางอย่างของสังคมที่แลกเปลี่ยนของต่อของได้บ้าง แต่ก็ยังไม่สะดวกต่อการนำติดตัวไปยังที่ต่าง ๆ และค่าก็ไม่คงที่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณของสินค้าหรือสิ่งของที่ใช้เป็นสื่อการแลกเปลี่ยน

11.1.3 สังคมที่ใช้เงินในการแลกเปลี่ยน (Money society)

เนื่องจากปัญหาและความไม่สะดวกของสังคมแลกเปลี่ยนของต่อของ และสังคมที่ใช้สิ่งของเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนดังกล่าวข้างต้น การแลกเปลี่ยนจึงวิวัฒนาการมาจนใช้เงิน (money) เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน โดยมีวิวัฒนาการมาเป็นเงินที่ทำด้วยโลหะ จนกระทั่งถึงการใช้เงินกระดาษ ดังนั้น เงินอาจจะเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่สิ่งนั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าสิ่งนั้นเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน

11.1.4 สังคมที่ใช้เครดิตในการแลกเปลี่ยน (Credit society)

สังคมที่ใช้เครดิตในการแลกเปลี่ยนนี้เป็นสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่ระบบธนาคารมีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์แบบ ประชาชนของสังคมนี้จะไม่ถือเงินสดไว้กับตัว แต่จะนำไปฝากธนาคารแล้วธนาคารให้เครดิตมาหรือให้เช็คมา การใช้จ่ายใช้สอยจะใช้เช็คแทนเงินสดซึ่งมีความคล่องตัวมากกว่าการใช้เงินในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มาก ๆ ยังมีการโอนเงินกันทางโทรศัพท์ ทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งในอนาคตอาจจะนับรวมอยู่ในประเภทของเงินก็ได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงอาจให้คำจำกัดความของเงินได้ว่า

เงิน คืออะไรก็ได้ แต่ต้องเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและยอมรับในการชำระหนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

1. เงินมีวิวัฒนาการมาอย่างไร
2. อธิบายความหมายของเงิน

11.2 คุณสมบัติของเงิน

สิ่งที่ใช้เป็นเงินจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (acceptability) คือสิ่งที่ใช้เป็นเงินจะต้องเป็นที่ยอมรับว่าสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการได้ และเป็นที่ยอมรับในการชำระหนี้ ดังนั้นเงินจะไม่มีค่าเลยถ้าสังคมนั้นไม่ยอมรับว่าสิ่งนั้นเป็นเงิน นั่นคือเงินไม่ได้มีค่าโดยตัวของมันเอง แต่เงินมีค่าเนื่องจากสังคมยอมรับ

2. มีความคงทน (durability) นั่นคือ สามารถเก็บไว้ได้นาน ไม่เปื่อยหรือเสียหายได้ง่าย

3. เป็นสิ่งที่หายาก (scarcity) เมื่อเงินเป็นสิ่งของหายากจะทำให้มีค่าสูง จึงเป็นสิ่งที่มีความโดยตัวมันเองจึงเหมาะที่จะใช้เป็นเงิน และจะต้องยากต่อการปลอมแปลงทั้งนี้เพราะถ้าของนั้นหาได้ง่ายก็จะง่ายต่อการปลอมแปลง

4. เป็นสิ่งที่มีลักษณะเหมือนกัน (homogeneity) ลักษณะรูปร่าง หน้าหน้าของเงินที่มีค่าเท่ากันจะต้องเหมือนกัน เพื่อที่เมื่อมองเห็นแล้วจำได้และสามารถชี้ให้ได้ว่าเงินดีหรือเงินปลอม

5. มีเสถียรภาพในค่า (stability) คือ อัตราแลกเปลี่ยนต้องไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยจนเกินไป

6. สามารถแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ได้ (divisibility) เมื่อแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ แล้วจะต้องมีลักษณะเหมือนกันทั้งรูปร่าง หน้าหน้า และคุณภาพ

7. มีความสะดวกสบายที่จะนำไปยังที่ต่างๆ (portability) นั่นคือ เงินควรจะทำจากวัสดุที่มีน้ำหนักเบา สามารถที่จะนำติดตัวไปได้โดยสะดวก

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

สิ่งที่จะใช้เงินจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

11.3 หน้าที่ของเงิน (Function of Money)

หน้าที่ของเงินแบ่งออกได้ 2 ประการคือ หน้าที่อันมีสภาพนิ่งและหน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว

11.3.1 หน้าที่อันมีสภาพนิ่ง (Static Function)

หมายถึงการที่เงินทำหน้าที่ช่วยในการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปได้ด้วยดี 4 ประการ คือ

1. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange)
2. เป็นมาตรฐานที่ใช้วัดมูลค่า (Standard of Value)
3. เป็นมาตรฐานชำระหนี้ภายหน้า (Standard of Deferred Payments)
4. เป็นเครื่องสะสมมูลค่า (Store of Value)

1. เงินเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange)

กล่าวคือเมื่อแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเป็นเงินแล้วนำเงินไปซื้อสินค้าและบริการอื่น ๆ ได้ ในลักษณะเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

2. เป็นมาตรฐานที่ใช้วัดมูลค่า (Standard of Value)

ในระบบแลกเปลี่ยนของต่อของ มูลค่าของสินค้าหรืออัตราการแลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับบุคคลที่ทำการแลกเปลี่ยนสินค้ากันตามความพอใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการถกเถียงกันได้ เมื่อเงินทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการเทียบค่าจะทำให้เกิดความสะดวกในการวัดมูลค่าสินค้าแต่ละชนิดที่ไม่เหมือนกันให้เทียบค่าเป็นหน่วยของเงิน โดยราคาสินค้าจะกำหนดเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานของสินค้า ซึ่งทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายพอใจ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในทางบัญชี เพราะสามารถรวมมูลค่าของสิ่งของต่างๆ เข้าด้วยกันได้เนื่องจากมีหน่วยออกมาเป็นเงินตราเดียวกัน

3. เงินเป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ภายหลัง (Standard of deferred payments)

การใช้เงินทำให้สามารถเลื่อนเวลาชำระหนี้ไปได้ในอนาคตทำให้มีการซื้อขายเงินเชื่อเกิดขึ้นการชำระหนี้ในภายหลังต้องชำระเท่ากับเงินที่กู้ยืมมาบวกด้วยอัตราดอกเบี้ย ซึ่งถ้าอยู่ในระบบแลกเปลี่ยนของต่อของ ถ้าสิ่งที่ยืมเป็นสิ่งของ เช่น ดกลงยืมควายไปไถนาแล้วจะส่งคืน พร้อมข้าวอีก 10 ถัง เมื่อนำควายไปคืนพร้อมข้าวอีก 10 ถัง ก็อาจเกิดข้อถกเถียงว่าตอนที่ยืมไปควายอ้วนกว่านี้ ฉะนั้นต้องเอาข้าวมาให้เพิ่มขึ้นเป็น 20 ถัง ก็จะทำให้เกิดข้อถกเถียงกันได้ เมื่อมีการใช้เงินทำให้มีความสะดวกในการชำระหนี้ในภายหลัง

4. เงินเป็นเครื่องสะสมมูลค่า (Store of Value)

เงินทำหน้าที่สะสมมูลค่าได้ดีกว่าการสะสมเป็นสินค้า ซึ่งอาจเก็บไว้ไม่ได้นานเนื่องจากเน่าเสียได้ ดังนั้นเงินจะสามารถสะสมไปใช้ในโอกาสหน้า

11.3.2 หน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว (Dynamic Function)

หมายถึง การที่เงินมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา กล่าวคือ เมื่อปริมาณเงินมากขึ้นจะมีผลให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น และเมื่อปริมาณเงินลดลง จะมีผลให้ระดับราคาสินค้าถูกลง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

จงกล่าวถึงหน้าที่ของเงิน

11.4 ปริมาณเงิน (Money Supply)

ปริมาณเงินมีความหมาย 2 ประการคือ

1. ปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบ (narrow money)
2. ปริมาณเงินตามความหมายอย่างกว้าง (broad money)

11.4.1 ปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบ (narrow money)

ปริมาณเงินประเภทนี้ หมายถึง เหรียญกษาปณ์ ธนบัตร และเงินฝากกระแสรายวัน (Demand Deposit) ปริมาณเงินประเภทนี้จะใช้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ และเป็นปริมาณเงินที่ไว้วัดอำนาจซื้อของประชาชน เหตุที่เงินฝากกระแสรายวัน (Demand Deposit) ซึ่งจ่ายโอนกันด้วยเช็คเป็นเงินอย่างหนึ่งเพราะมีอำนาจซื้อเช่นเดียวกับธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ เมื่อต้องการใช้เงินก็สามารถเช็คสั่งจ่ายได้ทันที และธนาคารจะจ่ายเงินให้เมื่อถูกทวงถาม ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าปริมาณเงินประเภทนี้จะเป็ปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นปริมาณเงิน จึงหมายถึงปริมาณเงินในท้องตลาดซึ่งอยู่ในมือของประชาชน และหน่วยธุรกิจต่างๆ ส่วนปริมาณเงินที่อยู่ในมือของรัฐบาลและอยู่ในระบบธนาคารโดยทั่วไปจะไม่ถือว่าเป็นปริมาณเงินในท้องตลาด ทั้งนี้เพราะว่าเงินเหล่านี้ในขณะนั้นมิได้นำออกมาใช้หมุนเวียนในท้องตลาด

11.4.2 ปริมาณเงินตามความหมายอย่างกว้าง (broad money)

ปริมาณเงินประเภทนี้จะเท่ากับ ปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบบวกด้วย เงินฝากประจำ (Time Deposits) ตั๋วเงินระยะสั้น หนี้กู้พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรอื่น ๆ ฯลฯ โดยถือว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่คล้ายเงิน (near money) ทั้งนี้เพราะสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย

ดังนั้นปริมาณเงินตามความหมายอย่างกว้าง จึงประกอบด้วยเหรียญกษาปณ์ ธนบัตร เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หนี้กู้ และสิ่งที่ใกล้เคียงกับเงินอื่น ๆ

แต่เนื่องจากปริมาณเงินที่เป็นเงินฝากประจำ หรือตัวเงินคลัง หรือพันธบัตรอื่น ๆ ไม่ได้นำออกมาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ เมื่อพูดถึงปริมาณเงิน จึงหมายถึงปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบเท่านั้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

ปริมาณเงินตามความหมายอย่างแคบแตกต่างจากปริมาณเงินตามความหมายอย่างกว้างอย่างไร และคำว่าปริมาณเงินที่ใช้กันหมายถึงปริมาณเงินประเภทใด

11.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเงิน

ทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับการเงินมีอยู่หลายทฤษฎี และอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ แนวคิดของกลุ่มคลาสสิก และแนวคิดของเคนส์

11.5.1 แนวคิดของกลุ่มคลาสสิก

กลุ่มคลาสสิกมีข้อสมมติในการวิเคราะห์ว่าเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่ ดังนั้นปริมาณผลผลิตในระบบเศรษฐกิจจะคงที่ อัตราการหมุนเวียนของเงิน (Velocity of money: V) คงที่ และความต้องการถือเงินของบุคคลมีไว้เพื่อการใช้จ่ายประจำวัน นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกได้เสนอแนวคิดทฤษฎีปริมาณเงินหลายทฤษฎีเริ่มตั้งแต่ทฤษฎีปริมาณเงินดั้งเดิม (Crude Quantity) และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมต่อ ๆ มา นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินจะมีผลกระทบต่อราคาสินค้า

1. ทฤษฎีปริมาณเงินแบบดั้งเดิม (Crude Quantity Theory)

อธิบายว่าเมื่อปริมาณเงินเพิ่มเป็น 2 เท่า และถ้าการหมุนเวียนของเงินคงที่ จะทำให้ค่าของเงินลดลงเป็น 2 เท่าเช่นเดียวกัน อันเนื่องจากราคาสินค้าที่สูงขึ้นในระดับเดียวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินโดยมีสมการอธิบายได้ดังนี้

$$M = k P$$

หรือ $P = \frac{1}{k} M$

โดย $M =$ ปริมาณเงิน

$$P = \text{ระดับราคาสินค้า}$$

$$k = \text{ตัวคงที่}$$

2. ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปสมการแลกเปลี่ยน (Equation of Exchange or Fisher Equation)

Irving Fisher ได้นำเอาทฤษฎีแบบดั้งเดิมมาดัดแปลงแก้ไขโดยเพิ่มการหมุนเวียนของเงิน (Velocity of circulation) และปริมาณสินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยน (volume of transaction) เข้าไปในสมการด้วย เขียนเป็นสมการได้ว่า

ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการเท่ากับรายรับที่ได้จากการขายสินค้าและบริการ

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในการซื้อสินค้าและบริการเท่ากับจำนวนเงินคูณจำนวนครั้งที่ใช้ และรายได้ที่ได้จากการขายสินค้าและบริการเท่ากับราคาสินค้า คูณด้วยจำนวนสินค้า

$$MV = PT$$

โดยที่ M = ปริมาณ (Money supply)

V = ความเร็วหรือความถี่ในการใช้เงิน (Velocity of Circulation)

P = ระดับราคา (Price)

T = ปริมาณรายการค้า (Volume of Transaction)

นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมีความเห็นว่าขณะใดขณะหนึ่ง V และ T จะคงที่ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่ ดังนั้น T จะคงที่ และ V ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากขึ้นอยู่กับรายได้และอุปนิสัยการใช้จ่าย ดังนั้นเมื่อปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงจะทำให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงด้วย นั่นคือ ระดับราคาจะเปลี่ยนแปลงเป็นปฏิภาคโดยตรงกับปริมาณเงิน

ตัวอย่างเช่น ถ้า M = 200, V = 6, T = 200 จะได้ว่าค่าของ P ดังนี้

$$P = \frac{(200)(6)}{200} = 6$$

ถ้ากำหนดให้ V และ T คงที่แล้ว จะเห็นว่า P และ M จะผันแปรไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือถ้า M เพิ่มขึ้นจะทำให้ P เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นถ้าต้องการรักษาระดับราคาสินค้า

ให้คงที่สอดคล้องกับจำนวนสินค้าที่เพิ่มในแต่ละปีจะต้องเพิ่มปริมาณเงินให้ได้สัดส่วนของจำนวนของสินค้า

3. ทฤษฎีการถือเงิน (The Cash Balance Equation of Exchange)

ทฤษฎีนี้ได้รับการปรับปรุงจากทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบการแลกเปลี่ยน (Equation of Exchange) โดยนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคมบริดจ์ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงเรียกอีกอย่างว่า The Cambridge Equation of Exchange มีสมการว่า

$$M = K P T$$

เมื่อ M = ปริมาณเงินที่มีอยู่ในมือประชาชนและเงินฝากเพื่อเรียก (money supply)

$$K = \text{ระยะเวลาเฉลี่ยที่ประชาชนถือเงินไว้ใช้จ่าย} = \frac{1}{V}$$

$$T = \text{จำนวนสินค้าที่จะซื้อหาได้ในระยะหนึ่ง ๆ (Transaction)}$$

$$P = \text{ระดับราคาสินค้าและบริการ}$$

$$M = K P T = \frac{1}{V} P T$$

$$MV = P T$$

จะเห็นได้ว่าสมการของทฤษฎีการถือเงินนี้เป็นแบบเดียวกับทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบการแลกเปลี่ยน (Equation of Exchange) นั้นเอง แต่เน้นด้านอุปสงค์หรือความปรารถนาที่จะถือเงิน ส่วนทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเน้นทางด้านอุปทาน

ทฤษฎีการถือเงินนี้จะแสดงให้เห็นว่า ระดับราคาสินค้าจะเปลี่ยนแปลงเมื่ออุปสงค์และอุปทานของเงินเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นถ้าจะให้ราคามีเสถียรภาพจะต้องควบคุมให้อุปสงค์และอุปทานของเงินคงที่หรือเปลี่ยนแปลงให้ได้สัดส่วนกัน

11.5.2 แนวคิดของเคนส์

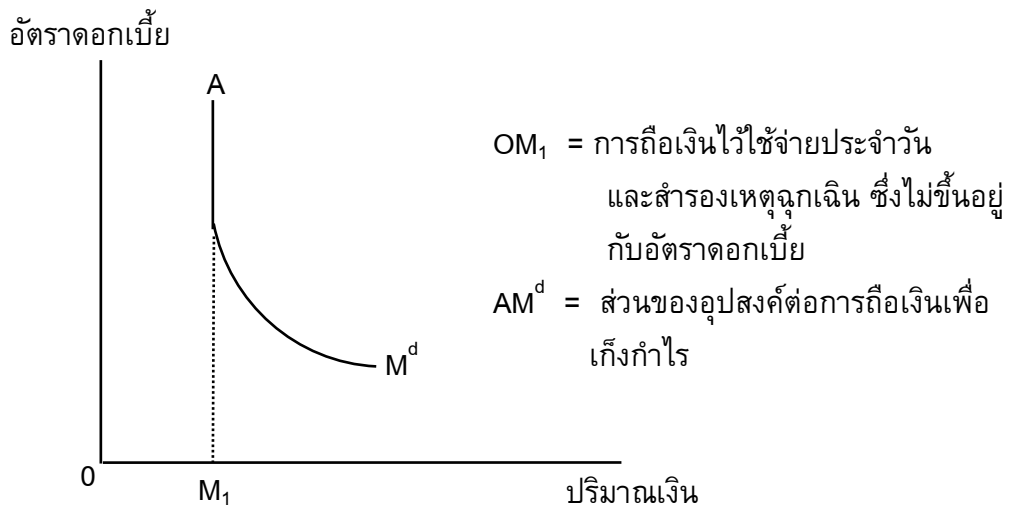
เคนส์ไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกที่ให้ V คงที่ และยังมี ความเห็นว่าความต้องการถือเงินของบุคคลมิใช่จะถือไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (Transaction motives) อย่างเดียวดังเช่นนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกมีความเห็นไว้เท่านั้น แต่ความต้องการถือเงินของประชาชนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อ (ก) ถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน

(transaction motives) (ข) ถือเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน (precautionary motives) และ (ค) ถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative motives)

ความต้องการถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน และเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน จะมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับรายได้ ถ้ามีรายได้มากก็จะถือไว้มาก และถ้ามีรายได้น้อยก็จะถือไว้น้อย ส่วนความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative motives) จะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเปรียบเทียบระหว่างการถือหลักทรัพย์ที่มีอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนกับการถือเงิน ถ้าอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง (ราคาหลักทรัพย์ต่ำ) ประชาชนจะถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรน้อย แต่จะเอาเงินไปซื้อหลักทรัพย์หมด และเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ (ราคาหลักทรัพย์สูง) ประชาชนจะขายหลักทรัพย์และถือเป็นเงินไว้เก็งกำไรมากขึ้น

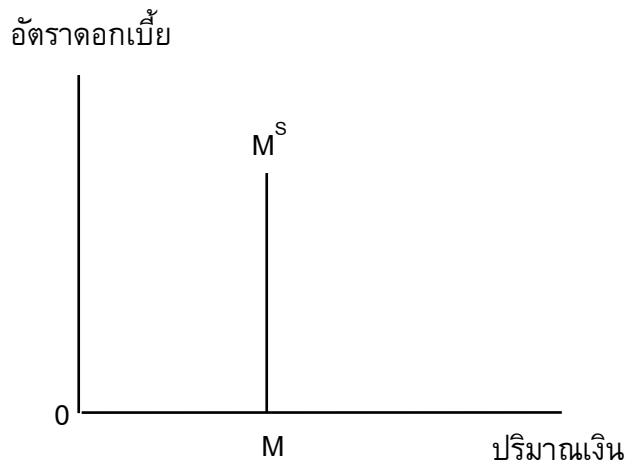
เส้นอุปสงค์ต่อการถือเงินตามแนวคิดของ Keynes จะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเส้นตรงตั้งฉากกับแกนนอน (ปริมาณเงิน) หรือขนานกับแกนตั้ง (แกนอัตราดอกเบี้ย) มีค่าเท่ากับปริมาณเงินที่ถือไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (transaction motives) และความต้องการถือเงินไว้เพื่อสำรองเหตุฉุกเฉิน (precautionary motives) ทั้งนี้เพราะความต้องการถือเงินทั้งสองประเภทดังกล่าวขึ้นอยู่กับรายได้ จึงไม่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย และในส่วนที่สองอยู่ในช่วงที่เส้นความต้องการถือเงินมีความชันเป็นลบ ซึ่งเป็นส่วนที่ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative motives) โดยความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ย ดังแสดงในรูปที่ 11 – 1

รูปที่ 11 – 1 เส้นความต้องการถือเงินทั้งหมด

สำหรับอุปทานของเงิน (Money supply) ในขณะใดขณะหนึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับตัวกำหนดภายนอก เช่น ปริมาณเงินถูกกำหนดโดยธนาคารกลาง จึงทำให้เส้นอุปทานของเงิน (Money supply) จึงไม่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ทำให้เส้นอุปทานของเงินมีลักษณะเป็นเส้นตั้งฉากกับแกนปริมาณเงิน หมายความว่า ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยจะเป็นเท่าใดก็ตาม ปริมาณเงินไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะปริมาณเงินกำหนดโดยธนาคารกลาง

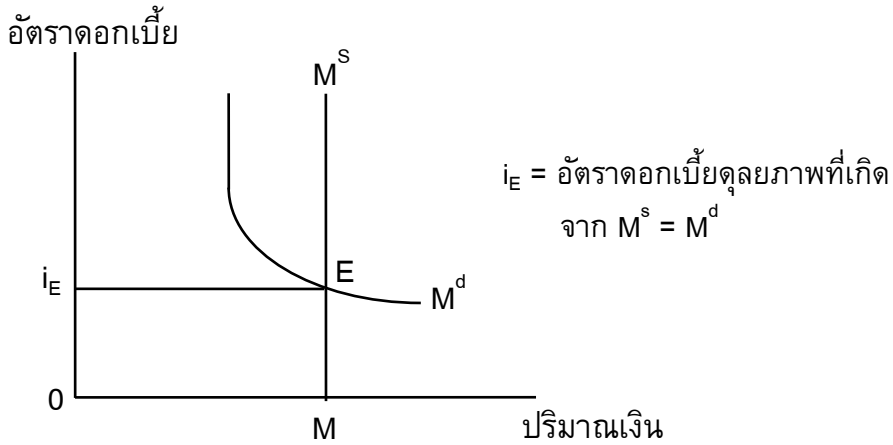
รูปที่ 11 – 2 อุปทานของเงิน

จากรูป 11-2 ให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย แกนนอนแสดงปริมาณหรืออุปทานของเงิน เส้นอุปทานของเงิน (M^S) จะไม่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ย จึงเป็นเส้นตั้งฉากกับแกนนอน โดยที่ในขณะใดขณะหนึ่งปริมาณเงินจะคงที่ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินจะขึ้นอยู่กับธนาคารกลางว่าจะเพิ่มหรือลดปริมาณเงิน

อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ จะถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์รวมสำหรับเงิน (Demand for money) กับอุปทานของเงิน (Money supply) ดังแสดงด้วยรูปที่ 11 – 3

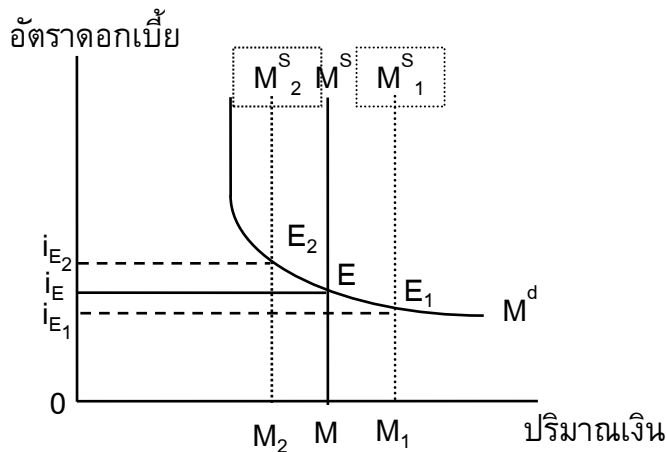
รูปที่ 11 – 3 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ

จากรูปที่ 11 – 3 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์สำหรับเงิน (Demand for money) กับอุปทานของเงิน (Money supply) เมื่อปริมาณเงินเท่ากับ OM บาท อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเท่ากับ i_E บาท

คนส์มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินจะมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ย ถ้าอุปทานของเงินเพิ่มขึ้น (M^S ขยับไปทางขวา) โดยที่ M^D ไม่เปลี่ยนแปลง จะทำให้อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพลดลง และถ้า M^S ลดลง (M^S ขยับไปทางซ้าย) จะทำให้อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเพิ่มขึ้น ดังแสดงด้วยรูปที่ 11 – 4

รูปที่ 11 – 4 การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ

เคนส์มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการลงทุน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติ และการจ้างงาน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

1. อธิบายความแตกต่างของทฤษฎีปริมาณเงินของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก และนักเศรษฐศาสตร์เคนส์
2. ความต้องการถือเงินของเคนส์มีประเภทแตกต่างจากของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกอย่างไร

11.6 ความหมายและระบบของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การประกอบธุรกิจประเภทรับเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น

- ก. การให้กู้ยืม
- ข. ซื้อขายหรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด
- ค. ซื้อหรือขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำหรือไม่ก็ตาม

ธนาคารพาณิชย์แบ่งเป็น 2 ระบบ คือ

1. ระบบธนาคารสาขา (Branch Banking System)
2. ระบบธนาคารเดี่ยว (Unit Banking System)

11.6.1 ระบบธนาคารสาขา (Branch Banking System)

ธนาคารสาขา หมายถึง บริษัทหนึ่งซึ่งทำกิจการธนาคารโดยธนาคารหนึ่งมีสาขาออกไปเปิดทำการในท้องถิ่น โดยมีสำนักงานสาขาอยู่เป็นจำนวนตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป โดยแต่ละสาขามีผู้จัดการที่ได้รับแต่งตั้งจากธนาคารใหญ่

ผลดีของระบบธนาคารสาขา ก็คือ

(1) ช่วยระบายนเงินทุนที่เหลือใช้จากท้องถิ่นต่างๆ ไปยังที่ที่ต้องการใช้ทุน และกระจายสินเชื่อไปยังกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นที่ธนาคารสาขาตั้งอยู่

(2) ช่วยให้การโอนเงินให้ลูกค้าจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้สะดวกรวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายต่ำเพราะว่าระบบธนาคารสาขาสามารถปรับ (adjust) หนี้ระหว่างกันได้ดี

(3) ช่วยกระจายสินเชื่อไปยังกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นและช่วยให้เกษตรกรกลุ่มเล็กๆ ในชนบทได้รับความสะดวกจากบริการต่างๆ ของธนาคารเพราะว่าธนาคารสาขาสามารถส่งผู้แทนเข้าติดต่อให้บริการแก่ลูกค้าได้ถึงหมู่บ้าน

ธนาคารพาณิชย์ของไทยและของอังกฤษ นิยมใช้ระบบธนาคารสาขา

11.6.2 ระบบธนาคารเดี่ยว (Unit Banking System)

ธนาคารเดี่ยวเป็นบริษัทที่มีสำนักงานอยู่แห่งเดียวโดยทุนและพนักงานของตนเอง และไม่มีธนาคารอื่นเป็นเจ้าของหรือควบคุม

ผลดีของธนาคารเดี่ยว คือ เปิดโอกาสให้บุคคลในท้องถิ่นนั้นเป็นเจ้าของ และดำเนินธุรกิจของธนาคารให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าในท้องถิ่น แต่ระบบธนาคารแบบนี้หาเงินได้น้อยกว่า

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6

จงอธิบายเกี่ยวกับระบบของธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ของไทยอยู่ในระบบธนาคารแบบใด

11.7 งบดุลของธนาคารพาณิชย์

ปกติแล้วธนาคารพาณิชย์มีแหล่งเงินทุนได้มา 3 ทาง คือ

1. จากการลงทุนของผู้ถือหุ้นของธนาคาร
2. กู้จากสถาบันการเงินต่างๆ
3. เงินฝากของลูกค้า

เมื่อได้รับเงินทุนแล้วธนาคารพาณิชย์จะดำเนินการคือ

- ก. ให้ลูกค้ายืมและรับซื้อลดตัวเงิน
- ข. ลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลและหลักทรัพย์อื่นๆ
- ค. ลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

ถ้าดูงบดุลของธนาคารพาณิชย์แล้วจะได้เป็นดังตารางต่อไปนี้

งบดุลของธนาคารพาณิชย์	
สินทรัพย์	หนี้สินและทุน
1. เงินสดในมือ	1. เงินฝาก -ฝากตามกำหนด - เงินฝากตามสิทธิที่จะถอนคืน - เงินฝากตามลักษณะของผู้ฝาก
2. เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารอื่นๆ	2. เงินกู้ยืม
3. ทรัพย์สินหาผลประโยชน์ของธนาคาร - หลักทรัพย์รัฐบาลไทย - ตัวเงินคลัง - หลักทรัพย์อื่นๆ ได้แก่ หุ้นและหุ้นกู้	3. หนี้สินอื่น ๆ
4. เงินให้กู้ยืม - ตัวเงิน - เงินให้กู้ - เงินเบิกเกินบัญชี	4. บัญชีทุน - เงินสำรอง - กำไรสุทธิคงเหลือที่ยังไม่ได้จัดสรร - ค่าสินทรัพย์สุทธิ (สินทรัพย์ ลบหนี้สิน)
5. สินทรัพย์ถาวรและอื่น ๆ	

11.8 การสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

การสร้างเงินฝากหรือการขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์โดยการให้กู้ยืมนั้น หมายถึง การนำเงินที่ได้รับจากแหล่งหนึ่งไปให้อีกแหล่งหนึ่งกู้ยืมเพื่อแสวงหากำไร ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงเป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ในขณะเดียวกัน ซึ่งการให้สินเชื่อของธนาคาร

พาณิชย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างเงิน เพราะฉะนั้นจึงมีคำกล่าวว่ธนาคารพาณิชย์ก่อกำเนิดนี้ เพื่อสร้างสินทรัพย์

เนื่องจากว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องเก็บเงินสดสำรองทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เพราะว่าประชาชนแต่ละคนจะไม่มาถอนเงินที่ฝากไว้ในคราวเดียวกันทั้งหมดและไม่มาถอนพร้อมๆ กันด้วย ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงสามารถนำเงินฝากของลูกค้าไปหาประโยชน์จากการให้กู้ยืม (Loans) เบิกเกินบัญชี (Overdrafts) และลงทุนซื้อหลักทรัพย์ต่างๆ (Investment) ได้ การให้กู้ยืม การให้เบิกเกินบัญชี และการลงทุนในหลักทรัพย์ เช่นนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างเงินฝากขึ้นมาได้

แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องเก็บสำรองเงินสดไว้ส่วนหนึ่งธนาคารจะเก็บเงินสดสำรองไว้เล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ

(1) อัตราส่วนเงินสดสำรองที่กฎหมายกำหนดไว้ (Legal Cash Reserve Requirement)

โดยธนาคารกลางจะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีเงินสดสำรองตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของยอดเงินฝาก โดยต้องฝากเงินนี้ไว้ที่ธนาคารกลาง และเงินสำรองที่ฝากไว้ที่ธนาคารกลางนี้อนุญาตให้เป็นหลักทรัพย์ได้ไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ของเงินที่พึงจะสำรองได้

(2) เงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ต้องเก็บไว้จ่ายลูกค้า

หมายถึง เงินสดที่สำรองอีกจำนวนหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องเก็บไว้จ่ายให้ลูกค้านอกจากสำรองตามกฎหมาย จำนวนเงินสดสำรองที่เก็บไว้จะเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพคล่อง (liquidity) ของสินทรัพย์ที่ธนาคารมีอยู่ (เช่น เงินกู้อะยะสั้น ตัวเงินคลัง ซึ่งดูว่าสินทรัพย์เหล่านี้สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วหรือไม่) และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ภาวะเศรษฐกิจทั่ว ๆ ไป

การที่กฎหมายต้องกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดไว้ในอัตราที่แน่นอนก็เพื่อบังคับไม่ให้ธนาคารขยายเครดิตมากเกินไปจนเกินไป

ข้อสมมุติในการพิจารณาการขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์คือ

(1) ไม่มีเงินสดไหลจากระบบเศรษฐกิจ

(2) ธนาคารพาณิชย์จะขยายเครดิตอย่างเต็มที่จนสำรองส่วนเกินเท่ากับศูนย์

(3) ความต้องการของกู้เงินมีมากกว่าความสามารถของธนาคารพาณิชย์ที่จะหาเงินได้

(4) ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองที่ธนาคารกลางเท่ากับ 20 เปอร์เซ็นต์ของยอดเงินฝาก

1. การสร้างเงินฝากของธนาคาร

สมมุติมีธนาคารเพียงแห่งเดียวคือ ธนาคาร A และมีเงินฝากขั้นต้น(Primary Deposit) เท่ากับ 100 บาท ดังนั้นธนาคารจะมีสำรองส่วนเกินเท่ากับ 80 บาท $(100 - (100 \times 0.2) = 80)$ ธนาคารพาณิชย์จะให้บุคคลอื่นกู้ยืมโดยการเปิดบัญชีเงินฝากให้แก่ผู้กู้ยืม ธนาคารจะสามารถสร้างเงินฝากขั้นที่สอง (Secondary Deposit) เท่ากับ 80 บาท และลงบัญชีเงินให้ผู้กู้ยืมเป็นสินทรัพย์ของธนาคาร จากเงินฝากขั้นที่สองที่ธนาคารสร้างขึ้นธนาคารสามารถสร้างเงินฝากได้เพิ่มขึ้นอีกเท่ากับ 64 บาท (หาได้จาก $80 - (80 \times 0.2) = 64$) โดยการให้กู้ยืมโดยเปิดบัญชีเงินฝาก และจากเงินที่สร้างขึ้นโดยการให้กู้ยืมนั้นธนาคารก็จะนำสำรองส่วนเกินไปให้กู้ยืมอีก ธนาคารสามารถขยายเครดิตโดยวิธีการนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสำรองส่วนเกินเท่ากับ ศูนย์ ธนาคารจะสามารถสร้างเงินฝากได้ทั้งหมดเท่ากับ 500 บาท ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{เงินฝากทั้งหมด} &= 100 + 80 + 64 + \dots \\ &= 100 + \left\langle 100 - 100 \times \frac{20}{100} \right\rangle + \left\langle (100 - 100 \times \frac{20}{100}) - (100 - 100 \times \frac{20}{100}) \times \frac{20}{100} \right\rangle + \dots \\ &= 100 + \left\langle 100 \left(1 - \frac{20}{100}\right) \right\rangle + \left\langle (100 - 100 \times \frac{20}{100}) \left(1 - \frac{20}{100}\right) \right\rangle + \dots \\ &= 100 + \left\langle 100 \left(1 - \frac{20}{100}\right) \right\rangle + \left\langle 100 \left(1 - \frac{20}{100}\right) \left(1 - \frac{20}{100}\right) \right\rangle + \dots \\ &= 100 + 100 \left(1 - \frac{20}{100}\right) + 100 \left(1 - \frac{20}{100}\right)^2 + \dots \\ &= 100 \left[1 + \left(1 - \frac{20}{100}\right) + \left(1 - \frac{20}{100}\right)^2 + \dots + \left(1 - \frac{20}{100}\right)^{n-1} \right] \end{aligned}$$

$$\text{ถ้าสมมุติให้ } S_n = 1 + \left(1 - \frac{20}{100}\right) + \left(1 - \frac{20}{100}\right)^2 + \dots + \left(1 - \frac{20}{100}\right)^{n-1} \dots (1)$$

และให้ $r =$ อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมายกับอัตราส่วนเงินที่ธนาคารเก็บสำรองจ่ายแก่ลูกค้า (หรือค่า $\frac{20}{100}$)

$$\therefore S_n = 1 + (1-r) + (1-r)^2 + \dots + (1-r)^{n-1} \quad \dots\dots (2)$$

เอา $(1-r)$ คูณสมการ (2)

$$(1-r) S_n = (1-r) + (1-r)^2 + (1-r)^3 + \dots + (1-r)^n \quad \dots\dots (3)$$

เอาสมการที่ (2) - (3) จะได้

$$\begin{aligned} S_n - (1-r) S_n &= 1 - (1-r)^n \\ r S_n &= 1 - (1-r)^n \\ S_n &= \frac{1 - (1-r)^n}{r} \end{aligned}$$

ถ้า n ยิ่งมีค่ามาก จะทำให้ $(1-r)^n$ ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์

$$S_n = \frac{1}{r} \quad (\text{ในที่นี้ } r = 0.2)$$

$$\text{ดังนั้น } 1 + (1 - \frac{20}{100}) + (1 - \frac{20}{100})^2 + \dots + (1 - \frac{20}{100})^{n-1} = \frac{1}{r}$$

$$\begin{aligned} \text{เงินฝากทั้งหมด} &= 100 \left[1 + (1 - \frac{20}{100}) + (1 - \frac{20}{100})^2 + \dots + (1 - \frac{20}{100})^{n-1} \right] \\ &= 100 \left(\frac{1}{r} \right) \end{aligned}$$

$$\text{ฉะนั้น ยอดเงินฝากทั้งหมด} = 100 \left(\frac{1}{0.2} \right) = 500 \text{ บาท}$$

$$\text{ดังนั้น สูตรในการคำนวณเงินฝาก } D = \frac{P}{R+L}$$

เมื่อ D = ปริมาณเงินฝากที่ธนาคารทั้งหมดสร้างขึ้นได้เต็มที่

P = เงินฝากขั้นแรก

R = อัตราส่วนของเงินสดสำรองที่กฎหมายกำหนดไว้

L = จำนวนเงินสดที่คาดว่าจะมีผู้ถอนไปจากธนาคาร

ตัวอย่าง ถ้าเงินฝากขั้นต้นเท่ากับ 100 บาท ($P = 100$ บาท), $R = 6\%$ และ $L = 4\%$ ธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ทั้งหมดเท่ากับเท่าใด

เมื่อแทนค่าสูตรจะได้
$$D = \frac{100}{\frac{6}{100} + \frac{4}{100}} = 1,000$$

เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้นทั้งหมด = 1,000 บาท

เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้นสุทธิ = 1,000 - 100 = 900 บาท

ในกรณีพิจารณาการสร้างเงินฝากโดยระบบธนาคารจะสามารถพิจารณาได้ในทำนองเดียวกัน

2. ข้อจำกัดในการขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์

ในการขยายเครดิต ธนาคารจะขยายเครดิตได้มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ

- 1) ปริมาณเงินสดที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ
- 2) ปริมาณความต้องการถือเงินสดของประชาชน
- 3) อัตราส่วนเงินสดสำรองที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย
- 4) จำนวนเงินสดที่ธนาคารต้องเก็บไว้เพื่อจ่ายให้แก่ลูกค้าที่นำเงินมาฝากไว้

3. การหดเครดิตของธนาคารพาณิชย์

การหดเครดิตของธนาคารพาณิชย์เมื่อมีการไหลออกของเงิน (Cash Drain) โดยไม่มีการนำเงินที่ถอนไปมาฝากกับธนาคารพาณิชย์ เมื่อเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ลดลง ธนาคารพาณิชย์ก็ต้องหดเครดิตลง ซึ่งทำได้โดยการเรียกคือเงินกู้หรือเงินลงทุน ทั้งนี้เพื่อมาชดเชยเงินสดสำรองที่ขาดไปนั่นเอง

การหดตัวเครดิตของธนาคารพาณิชย์เกิดขึ้นเนื่องจาก

1. ปริมาณเงินสดของธนาคารลดลงโดยเมื่อผู้ถอนมาถอนเงินแล้วเอาเงินนั้นไปเก็บไว้เฉยๆ ธนาคารจำต้องเรียกคืนเงินกู้หรือขายหลักทรัพย์ หรือลดการให้กู้ยืม หรือ ลดการถอนเงินเกินบัญชี สมมติว่า ธนาคาร ก. จะมีเงินสดสำรองตามกฎหมาย 20% ดังนั้นถ้ามีคนมาถอนเงิน 100 บาท ธนาคาร ก. จะมีเงินสดสำรองแค่ 20 บาท ยังขาดเงินอีก 80 บาท ก็จะต้องเรียกคืนเงินกู้หรือขายหลักทรัพย์ของธนาคาร

2. เมื่อธนาคารกลางกำหนดให้เพิ่มอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมายให้สูงขึ้น เพื่อให้มีเงินสำรองครบตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องเรียกคืนเงินกู้หรือทำการขายหลักทรัพย์

3. ธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะเก็บเงินสดไว้สำรองจ่ายเพิ่มขึ้น
4. ลูกค้ายืมเงินไว้กับธนาคารมีความต้องการถือเงินสดมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างเงินฝากขึ้นมาได้อย่างไร
2. ธนาคารพาณิชย์จะสร้างเงินฝากได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง
3. ถ้าประชาชนมีความต้องการถือเงินสดเพิ่มขึ้นจะมีผลต่อการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์อย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องหดเครดิต
4. ถ้าธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมายเท่ากับ 7% และเงินสดสำรองรองจ่ายลูกค้า 13% ถ้าลูกค้านำเงินมาฝาก 10,000 บาท ธนาคารจะขยายเครดิตได้เท่าใด

11.9 ธนาคารกลาง (Central Bank)

ธนาคารกลางเป็นสถาบันการเงินของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินตราและเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้นโยบายการเงิน(Monetary Policy) ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และทำหน้าที่เป็นนายธนาคารของรัฐบาล

ธนาคารกลางในประเทศต่างๆ อาจมีชื่อเรียกต่างกัน แต่ทำหน้าที่เหมือนๆ กัน เช่น ธนาคารกลางของอังกฤษ มีชื่อเรียกว่า Bank of England ของสหรัฐอเมริกา มีชื่อ Federal Reserve Bank ของไทยเรียกว่า Bank of Thailand เป็นต้น

ธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ จะแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1. ธนาคารกลางทำหน้าที่ควบคุมรักษาเสถียรภาพของเงินตราและเศรษฐกิจ มิได้แสวงหาผลกำไรเหมือนธนาคารพาณิชย์
2. ลูกค้าของธนาคารกลางได้แก่ธนาคารพาณิชย์และหน่วยงานของรัฐบาล ส่วนลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ส่วนมากได้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจและประชาชนทั่วไป
3. ธนาคารกลางทำหน้าที่เป็นนายธนาคารของธนาคารพาณิชย์ คอยควบคุมและให้ความ

ช่วยเหลือสร้างความมั่นคงให้แก่ธนาคารพาณิชย์เป็นส่วนมาก ธนาคารกลางจึงไม่มีนโยบายที่จะประกอบธุรกิจและหากำไรแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8

พิจารณาให้เห็นว่าธนาคารกลางแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์อย่างไร

11.10 หน้าที่ของธนาคารกลาง

โดยทั่วไปธนาคารกลางของประเทศต่างๆ มีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

(1) เป็นผู้ออกพันธบัตรธนาคารหรือธนบัตร และควบคุมดูแลให้จำนวนธนบัตรและการให้เครดิตมีพอกับความต้องการของธุรกิจต่างๆ

(2) เป็นนายธนาคารให้รัฐบาล โดยทำหน้าที่เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ ทำให้แก่ลูกค้า เช่น รับฝากเงินและจ่ายเงินขององค์การรัฐบาล ให้รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจกู้ยืม ซื้อตั๋วเงินคลัง และพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

(3) เป็นตัวแทนรัฐบาลทางด้านการเงิน เช่น ควบคุมการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ จัดการเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ เป็นต้น

(4) เป็นธนาคารของธนาคารพาณิชย์ เช่น รับฝากเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์ จัดการหักบัญชีระหว่างธนาคาร ให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมเงิน เป็นต้น

(5) ควบคุมธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ดำเนินงานถูกต้องตามกฎหมายให้ธนาคารดำเนินธุรกิจด้วยความมั่นคงในการตรวจสอบ ควบคุมการก่อตั้งและการเลิกกิจการของธนาคารพาณิชย์

(6) ควบคุมปริมาณเงินภายในประเทศตามนโยบายการเงิน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของธนาคารกลาง ทั้งนี้เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate) เป็นไปอย่างเหมาะสม

(7) รักษาเงินสำรองที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

11.11 นโยบายการเงิน

หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของธนาคารกลางคือ การควบคุมปริมาณเงินในท้องตลาด เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อหรือเงินฝืด ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายทางการเงิน

การควบคุมปริมาณเงินภายในประเทศ แบ่งออกได้เป็น

1. การควบคุมทางปริมาณ (Quantitative Control)

การควบคุมทางปริมาณ ทำได้โดย

(1) ซื้อขายหลักทรัพย์ (Open Market Operation)

เป็นวิธีที่ธนาคารกลางใช้ในการเพิ่มหรือลดปริมาณเงินสดสำรองของระบบธนาคารโดยทำการซื้อขายหลักทรัพย์ต่าง ๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลังและหลักทรัพย์อื่นๆ ในตลาดเงินและตลาดทุน

ดังนั้นถ้ารัฐบาลต้องการหดเครดิต รัฐบาลจะทำการขายหลักทรัพย์ (เพื่อยับยั้งเงินเฟ้อ) ซึ่งเป็นการลดปริมาณเงินในมือของประชาชนและยิ่งถ้าผู้ซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลนั้น ใช้เงินที่ถอนมาจากธนาคารพาณิชย์แล้ว จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ลดเงินฝากได้ เช่น ถ้าธนาคารพาณิชย์เสียเงินไป 100 บาท และถ้าอัตราส่วนสำรองตามกฎหมายเท่ากับ 7% จำนวนเงินที่ต้องสำรองจ่ายลูกค้าเท่ากับ 13% จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องลดเงินฝากลงถึง 500 ล้านบาท หรือลดลงถึง 5 เท่าของเงินสดสำรอง

ถ้ารัฐบาลต้องการเพิ่มเครดิตรัฐบาลจะทำการซื้อคืนหลักทรัพย์จากประชาชน ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทประกันภัย โดยในการซื้อหลักทรัพย์ธนาคารกลางจ่ายเงินไปให้ผู้ขายหลักทรัพย์เป็นเช็ค สมมติ 100 ล้านบาท ผู้ขายหลักทรัพย์ก็จะนำเช็คไปฝากธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ มีผลทำให้ระบบธนาคารสามารถสร้างเงินฝากได้เพิ่ม 5 เท่าของเงินฝากชั้นแรก

(2) วิธีเพิ่มลดอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน (Rediscount Rate หรือ Bank Rate)

ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้ากู้ยืม โดยการซื้อลดตั๋วเงิน (Discount) ถ้าธนาคารพาณิชย์ต้องการขอกู้ยืมเงินจากธนาคารกลางก็จะเอาหลักทรัพย์รัฐบาลมาค้ำประกันหรือนำตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดมาขายลดกับธนาคารกลางก็ได้

การซื้อลดตั๋วเงินของธนาคารกลางซึ่งรับซื้อตั๋วเงินต่อจากธนาคารพาณิชย์ เรียกว่า ธนาคารกลางรับช่วงซื้อลด โดยธนาคารกลางจะคิดอัตราดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์ เป็นค่ารับช่วงซื้อลด อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวนี้ เรียกว่า “อัตรารับช่วงซื้อลด” (Rediscount Rate หรือ Bank Rate) ดังนั้นถ้าธนาคารกลางเพิ่มอัตราช่วงซื้อลดให้สูงกว่าอัตราซื้อลดของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์จะไม่ขอกู้จากธนาคารกลางจึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถขยายเครดิตได้เพิ่ม แต่ถ้าธนาคารกลางลดอัตรารับช่วงซื้อลดให้ต่ำกว่าอัตราซื้อลดของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรโดยการซื้อตั๋วแลกเงินและ ธนาคารพาณิชย์จะนำตั๋วเงินมาขายลดให้ธนาคารกลางมากขึ้น หรือทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องการกู้ยืมโดยวิธีนี้มากขึ้น นั่นคือธนาคารพาณิชย์ขยายเครดิตได้เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นการจะเพิ่มหรือลดปริมาณเงินได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานะการณ์ทางเศรษฐกิจ

(3) วิธีเพิ่มลดอัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย

การที่ธนาคารกลางเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมายจะทำให้ปริมาณการให้กู้ยืมและลงทุนของธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ถ้าลดอัตราส่วนสำรองตามกฎหมาย จะทำให้สำรองส่วนเกินเพิ่มขึ้นและขยายเครดิตได้มากขึ้น

แต่ถ้าเพิ่มอัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย จะทำให้สำรองส่วนเกินลดลง ทำให้ขยายเครดิตได้น้อยลง

2. วิธีการควบคุมเครดิตเฉพาะอย่างและการควบคุมคุณภาพ (Selective Control and Qualitative Control)

การควบคุมการให้เครดิต โดยมีเงื่อนไขว่า การให้เครดิตบางประเภทจะต้องปฏิบัติอย่างไร การควบคุมการให้เครดิตวิธีนี้ได้แก่

(1) การควบคุมเครดิตเพื่อการเก็งกำไรหรือเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์

เพื่อจัดการให้กู้ยืมเพื่อนำเงินไปเสี่ยงหากำไรโดยการซื้อขายหลักทรัพย์ นักเก็งกำไรจะทำการเก็งกำไรจากการซื้อหลักทรัพย์ในตอนนั้นแล้วขายในอนาคต (เช่นถ้าคาดว่าราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น จะทำให้มีการซื้อหลักทรัพย์ไว้) ฉะนั้นนักเก็งกำไรที่มีทุนไม่พอก็จะทำการกู้ โดยเอาหลักทรัพย์นั้นมาค้ำประกันการกู้ ดังนั้นถ้าธนาคารกลางไม่ต้องการให้มีการเก็งกำไรก็จะกำหนด “เงินมัดจำ (Margin Requirement) ให้สูงขึ้น เช่นเงินมัดจำ 70% หมายความว่า เมื่อต้องการจะซื้อหลักทรัพย์ ผู้กู้ต้องให้เงินของตนเอง 70% และกู้จากธนาคารพาณิชย์ได้เพียง 30% เท่านั้น

นั่นคือถ้าต้องการจะจำกัดการให้กู้ยืมเพื่อเก็งกำไร ธนาคารพาณิชย์ก็จะ
เพิ่มเงินมัดจำ (Margin Requirement) ให้สูงขึ้น สมมติ 80% ทำให้กู้จากธนาคารได้ 20% เป็นต้น

“เงินมัดจำ (Margin Requirement)” หมายถึงสัดส่วนของราคาขายของ
หลักทรัพย์ซึ่งธนาคารพาณิชย์และนายหน้า หรือผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์จะ
ไม่ได้รับอนุญาตให้กู้ยืมเงินจากธนาคารกลางได้

(2) การควบคุมเครดิตเพื่อการบริโภค

วิธีนี้จะใช้กับการกู้ยืมเพื่อซื้อสินค้าที่มีความทนทานและมีการจำหน่ายโดย
การผ่อนชำระ เหตุที่ธนาคารกลางต้องจำกัดเครดิตเพื่อการบริโภคเพราะอุปทานของสินค้ามี
จำกัด ผู้ที่ขายสินค้าแบบผ่อนส่งมักจะมีทุนหมุนเวียนไม่พอจึงต้องกู้ธนาคารพาณิชย์มาดำเนิน
กิจการ ซึ่งถ้าธนาคารกลางต้องการจำกัดเครดิตการบริโภค ก็ทำได้โดยกำหนดวงเงินที่จะจ่าย
ครั้งแรกให้สูงหรือกำหนดจำนวนงวดที่จ่ายให้น้อยลง

(3) การควบคุมเครดิตเพื่อการก่อสร้างหรือการซื้ออาคาร

ทำโดยกำหนดจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์จะให้กู้เพื่อไปใช้ในการ
ก่อสร้างหรือซื้ออาคาร หรือกำหนดราคาใช้คืน และเงื่อนไขในการใช้คืนเงินกู้ ธนาคารกลางทำ
การควบคุมเครดิตเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อหรือมีสงคราม เพื่อไม่ให้ราคาสินค้าต่าง ๆ ที่ใช้ในการ
ก่อสร้างตลอดจนแรงงานสูงขึ้น เนื่องจากอุปทานของปัจจัยที่ใช้ในการก่อสร้างน้อยกว่าอุปสงค์

(4) การควบคุมเครดิตโดยวิธีการขอร้องอย่างกันเอง (Gentleman's Agree - ment) หรือวิธี “ชี้ชวนทางศีลธรรม” (Moral Suasion)

เป็นวิธีที่ธนาคารกลางขอร้องไม่ให้ ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติการอย่างหนึ่ง
อย่างใดที่ธนาคารกลางไม่มีนโยบายให้ปฏิบัติ โดยชี้ชวนให้ธนาคารพาณิชย์เห็นผลเสีย ถ้า
ธนาคารพาณิชย์ไม่ร่วมมือธนาคารกลางจะไม่ให้ความช่วยเหลือธนาคารพาณิชย์เวลาที่
ต้องการกู้จากธนาคารกลาง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9

อธิบายมาตรการของธนาคารกลางที่จะควบคุมปริมาณเงินภายในประเทศ

แบบฝึกหัดท้ายบท

ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นของสังคมที่ใช้ของต่อของ (Barter society) คือ
  1. จะต้องมีความต้องการที่ตรงกัน
  2. ปัญหาของการค้าที่ขยายตัวช้า
  3. ปัญหาของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน
  4. ปัญหาที่สินค้าบางอย่างแบ่งแยกไม่ได้
  5. ถูกทุกข้อ
2. การที่เงินมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา แสดงว่าเงินทำหน้าที่ในด้าน
  1. หน้าที่อันมีสภาพนิ่ง (Static Function)
  2. เป็นมาตรฐานที่ใช้วัดมูลค่า (Standard of Value)
  3. หน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว (Dynamic Function)
  4. เป็นเครื่องสะสมมูลค่า (Store of Value)
  5. เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange)
3. ปัจจัยสำคัญที่กำหนดความปรารถนาที่จะถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (Transaction Motives) คือ
  1. อัตราดอกเบี้ย
  2. ระดับราคาสินค้า
  3. อายุของบุคคล
  4. รสนิยมของบุคคล
  5. ระดับรายได้
4. จากทฤษฎีปริมาณเงิน $MV = PT$ ถ้า V และ T ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้นจะมีผลอย่างไรต่อระดับราคา
  1. ระดับราคาไม่เปลี่ยนแปลง
  2. ระดับราคาเพิ่มขึ้น
  3. ระดับราคาลดลง
  4. ระดับราคาลดลงก่อนแล้วเพิ่มขึ้นในภายหลัง
  5. ไม่อาจสรุปผลที่เกิดขึ้น
5. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (Speculative Motives) ถูกกำหนดโดย
  1. ระดับรายได้
  2. อัตราดอกเบี้ย
  3. อัตราการเสี่ยง
  4. ภาวะสงคราม
  5. ระดับอุปสงค์รวม

6. ถ้าลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ถอนเงินฝากจากธนาคาร 30,000 บาท ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมายเท่ากับ 5 % และเงินสดเก็บสำรองไว้เพื่อจ่ายแก่ลูกค้า 15 % จะมีผลให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ
1. เพิ่มขึ้น 30,000 บาท
  2. ลดลง 150,000 บาท
  3. ไม่เปลี่ยนแปลง
  4. เพิ่มขึ้น 150,000 บาท
  5. ลดลง 30,000 บาท
7. การขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์ จะทำได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ
1. ปริมาณเงินสดที่ธนาคารต้องเตรียมจ่ายให้ลูกค้า
  2. ปริมาณความต้องการถือเงินสดของประชาชน
  3. ปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ
  4. อัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมายที่ธนาคารกลางกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเก็บสำรองไว้
  5. ถูกทุกข้อ
8. ถ้าต้องการใช้นโยบายการเงินเพื่อเพิ่มปริมาณเงินเพิ่มขึ้น สามารถทำได้โดย
1. เพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐบาล
  2. เพิ่มภาษี
  3. ขายหลักทรัพย์หรือพันธบัตรรัฐบาล
  4. เพิ่มอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์
  5. ลดอัตราปรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินของธนาคารกลาง
9. อัตราปรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน (Rediscount rate) ที่ธนาคารกลางกำหนดหมายถึงถึง
1. อัตราส่วนลดสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์จะคิดจากลูกค้า
  2. อัตราส่วนลดที่ธนาคารกลางคิดจากประชาชนที่นำตั๋วเงินมาขาย
  3. อัตราส่วนลดที่ธนาคารกลางคิดจากธนาคารพาณิชย์ที่นำตั๋วเงินมาขาย
  4. อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย
  5. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารกลางคิดให้ธนาคารพาณิชย์
10. ถ้าต้องการส่งเสริมการซื้อที่อยู่อาศัยควรเลือกใช้มาตรการใด
1. เพิ่มระยะเวลาผ่อนชำระหนี้
  2. กำหนดราคาขั้นสูงของที่อยู่อาศัย
  3. ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ
  4. ลดอัตรา Margin Requirement
  5. เพิ่มอัตราการจ่ายเงินสดที่ชำระครั้งแรกในสัญญาซื้อขาย